

בעזהש״ת

קול אמונה

דא"ח מכ"ק רבינו הקוה"ט זי"ע
מקרעטשניף

דא"ח שב"ק פ' ויצא תשל"ט – מכת"י"ק
דא"ח בס"ג פ' ויצא תשס"ה

גליון תשנ"ח

לע"נ

הרה"ח המפואר רודף צדקה וחסד
מוהר"ר יעקב במוהר"ר שמואל יוסף

ז"ל

ריעדער

הונצה ע"י בנו שיחי

יו"ל

ע"י מערכת קול אמונה

קרעטשניף

עיה"ק ירושלים תובב"א

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

רח' אבינועם ילין 5

ת.ד. 50163

איסור השגת גבול יודע

© כל הזכויות שמורות

סדר ועימוד

"המהודר"

(+972) 05731 53883

דא"ה שב"ק פ' ויצא תשל"ט – מכת"ק

בלא לינה. ועוד אמרו יעקב קראו לירושלים בית אל וזו לזו היא ולא ירושלים, ומהיכן למדו לומר כן, אומר אני שנעקר הר המוריה ובא לכאן, וזהו היא קפיצת הארץ האמורה בחולין (צ"א): שבא בית המקדש לקראתו עד בית אל, וזהו 'ויפגע במקום'. ואם תאמר וכשעבר יעקב על בית המקדש מדוע לא עכבו שם, איהו לא יהיב ליביה להתפלל במקום שהתפללו אבותיו ומן השמים יעכבוהו, איהו עד חרן אזל וקרא מוכיח 'וילך חרנה', כי מטא לחרן אמר אפשר שעברתי על מקום שהתפללו אבותי ולא התפללתי בו, יהב דעתיה למהדר וחזר עד בית אל וקפצה לו הארץ.

והנה אמרו חז"ל (קידושין מ.) 'מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה', ובפשטות נראה שזהו רק מחשבה טובה לבד. אך מרש"י הק' כאן נראה שאין לסמוך על המחשבה לבד ולא לעשות מאומה, אלא מן הנכון לעשות גם איזה פעולה ג"כ, ורק על ידי זה יצורף המחשבה טובה למעשה, וזהו שכתב

ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש וגו' (בראשית כח, יא). אמרו חז"ל (ברכות כו:) דפגיעה זו הוא לשון תפילה, ויש לרמוז בזה דעתה כשיצא יעקב לדרכו לבית לבן הארמי שהוא מקום קשה, וגם ידע שיהיה לו זמן קשה וישתעבד שם יומם ולילה, וכמו שטען עליו אחר כך 'הייתי ביום אכלני חרב וקרח בלילה ותדד שנתי מעיני' (בראשית לא, מ), על כן התפלל כאן על כל בחינות מקום וזמן.

וזהו 'ויפגע' שהוא לשון תפילה 'במקום' היינו על בחינת מקום, 'וילן שם' הוא כמו 'בין שדי ילין' (שה"ש א, יג), היינו ששכן שם בבחינת התפילה, גם על 'כי בא השמש' שהתפלל על בחינת הזמן כנ"ל.

ויפגע במקום וילן שם וגו' (בראשית כח, יא). היינו שהתפלל שם כמו שאמרו חז"ל (ברכות כו:). ולהלן כתב רש"י הק' (בראשית שם יז) 'שאמרו רבותינו שאמר הקב"ה צדיק זה בא לבית מלוני ויפטר

א. ראה בברכות כו: 'ויפגע במקום וילן שם', ואין פגיעה אלא תפילה שנאמר (ירמיה ז, טז) 'ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רינה ותפילה ואל תפגע בי'.
ב. ראה ברש"י שם: 'בין שדי ילין' וכו', אמר לשכון שם.

יותר בהתמדה ועיון ולהתפלל יותר
בכוונה ובהתלהבות, ולשמור פיו ולשוננו
וכדומה, אזי אף שאין בידו להשיג הכל
כראוי משום קט שכלו או שאר מניעות,
אמנם הוא בכיסופין גדולים תמיד לבוא
לידי שלימות בכל ענין, אזי הקב"ה
מצרף את המחשבה הטובה הזאת לידי
מעשה כנ"ל.

אמנם יש לומר ג"כ באופן אחר ענין
'מחשבה טובה הקב"ה מצרפה
למעשה', דהנה יש לאדם עשיות אפילו
בתורה ותפילה שנעשים בלי כוונה
אמיתית בשלימות, וכיון שאין לאדם
יראה ואהבה בשעת התורה ותפילה או
בעשיית המצוות אין להם גדפין
להתעלות לעילא כידוע. אמנם פעמים
שהאדם מתאנח מאוד על זה מעומקא
דליבא ורוצה להתקרב בכל נפשו לה',
ונשבר לבו מאוד שלא זכה לעשות
עשיותיו ופעולותיו בשלימות, אזי 'זבחי
אלקים רוח נשברה' ו'לב נשבר ונדכה
אלהים לא יבזה' (תהילים נא, יט), דעל ידי
עומק הלב הזה מגיע להתקשרות
אמיתית בה', ואז הקב"ה מצרף מחשבתו
למעשה שלו והכל מתעלה למעלה,
וזוכה לגילוי אלוקות.

דאף שיעקב כבר יהיב דעתיה למהדר
להתפלל עדיין לא קפצה לו הארץ עד
שחזר לבית אל. ולכאורה ממה נפשך
אם היה כדאי לקפיצת הארץ על ידי
שיהיב דעתיה למהדר מה לו לילך עד
בית אל, אלא מכאן ראייה שרק באופן
כזה שעושה כבר גם איזה פעולה בדבר
אזי הקב"ה מצרף את המחשבה הטובה
הזאת ומביאה לידי מעשה.

וזוהו שמצינו להלן בפרשה (לא, יג)
שהקב"ה אמר ליעקב אבינו ע"ה
'אנכי האל בית אל אשר משחת שם
מצבה' וגו'. ולכאורה למה היה צריך
הקב"ה לומר לו 'האל בית אל' והיה לו
לומר 'אנכי האל אשר משחת לי מצבה'.
אך ע"פ הנ"ל יובן דעל ידי המעשה
שעשה יעקב והלך עד בית אל וגם
מחשבתו הטובה שיהיב דעתיה למהדר,
רק בשניהם יחדיו זכה שקפץ כנגדו הר
המוריה ובא אליו, ולכן נקרא כאן 'אנכי
האל בית אל' להראותו וללמדו שמן
הנכון לעשות פעולה מצד האדם ואזי
לא גומר עלי, והבן.

וכן בכל אדם אף שמקבל על עצמו
להשתנות לטובה, צריך לעשות
איזה פעולה בדבר כגון לעסוק בתורה

ג. ראה בתיקון"ז כה: 'ואורייתא בלא דחילו ורחימו לא פרחת לעילא וכו', ותורה ומצוה בלא דחילו ורחימו לא יכילת לסלקא ולמיקם קדם ה''. וע"ע בבאר משה (קאונ'ין) פר' נח ד"ה או יאמר ויהי מקץ.

סיני' ו'סלם' הוא ג"כ בנימ' 'סיני', וא"כ ענין הסולם שבמראה החלום מרמז לתורה הק'ה. ויש לרמז על זה הדרך דהתורה הק'ה היא בבחינת 'סולם מוצב ארצה' היינו שמדברת בעניני העולם הזה ובדברים שבין איש לחבירו, אמנם באמת 'ראשו מגיע השמימה' ועמוק עמוק היא ומי ימצאנה, דבכל דבר מדברי התורה טמיר ונעלם בו סודות גדולים ונפלאים, וכמו שכתב זקני הק' ברזא דשבת (פר' משפטים ד"ה ואלה) שבהלכות שבין אדם לחברו כ'שנים אוחזין בטלית' ו'אלו מציאות' באמת יש בהם סודות נשגבים ונעלים ביותר, רק שהם טמירין ומכוסים מאוד עיין שם באורך.

ובדרך זה יש להתבונן במה שאיתא במדרש בפרשה (בר"ד ס"ז ז) על הפסוק (בראשית שם יז) "אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים" וכו', אמר רבי שמעון בן יוחאי אין בית המקדש של מעלן גבוה מבית המקדש של מטן אלא י"ח מיל, מאי טעמא 'וזה שער השמים', מנין 'וזה'. דבר אחר מלמד שהראה הקב"ה ליעקב בית המקדש בנוי וחרב ובנוי' וכו' עיין שם^ד. ונמצא דבמראה החלום ראה ג"כ את בית המקדש

ובדרך אפשר זהו שרמזו במדרש (בר"ד ס"ז, א) "והנה ה' נצב עליו ויאמר אני ה'" וגו' (בראשית שם יג), רבי יוסי בר זמרא פתח (תהלים ס"ג, ב) 'צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ ציה ועיף בלי מים', א"ר איבו ככמהות הללו שהן מצפין למים, רבנן אמרי כשם שנפשי צמאה לך כן רמ"ח אברים שיש בי צמאים לך, היכן 'בארץ ציה ועיף בלי מים'. 'כן בקודש חזיתך' (שם, ג) על כן בקדושה חזיתך, 'לראות עוזך' זו פמליא שלך, 'וכבודך' זהו 'והנה ה' נצב עליו' עכ"ל. ונראה מדבריהם ז"ל שעל ידי שצמאה נפשו להשי"ת והצמאון הזה היה ככמהות הללו שהם מצפין למים בכל לב ונפש, דבזה תלוי כל חיותם וקיומם, וגם באדם זהו הצעד שעושה כדי להגיע ולהתקרב לה' שמבין שזהו כל חיותו וקיומו בזה ובכא, אזי על ידי זה 'והנה ה' נצב עליו' שזכה לגילוי אלוקות ולקרבת ה', והבן.

ויחלום והנה סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה וגו' (בראשית כח, יב). איתא במדרש (בר"ד ס"ח, יב)^ה ד'סולם זה

ד. 'ויחלום והנה סולם זה סיני, 'מוצב ארצה', 'ויתצבו בתחתית ההר' (שמות י"ז, ז), 'וראשו מגיע השמימה', 'וההר בוער באש עד לב השמים' (דברים ה, יא). דבר אחר 'והנה 'סלם' זה 'סיני' אותיות דדין הוא אותיות דדין' וכו'.

ה. המדרש ממשיך שם: 'ויאמר מה נורא המקום הזה' זה בנוי, כמה דאת אמר (תהלים ס"ח, לו) 'נורא

שאור חדש על ציון יאיר בגאולתנו
ובבנין בית מקדשינו במהרה בימינו.

עוד יש לרמוז על דרך הנ"ל ממה שאמר
הכתוב (בראשית שם יא) "וישכב במקום
ההוא' לשון מיעוט, באותו מקום שכב,
אבל י"ד שנים ששמש בבית עבר לא
שכב בלילה שהיה עוסק בתורה' (רש"י
שם). נמצא שמאותו הלילה שחלם
במראה הסולם עלה והתקדש בקדושה
של מעלה, וזהו כיון שהראוהו שכל
מעשיו ותורתו למטה יבוא לקדושה
דלעילא כנ"ל. וזהו שראה את הבית
המקדש של מטה, היינו מה שמקדש את
עצמו למטה, הוא מכון כנגד בית
המקדש של מעלה, דראשו מגיע
השמימה' כנגד בית המקדש של מעלה.

ועל פי זה עולה יפה מה שדרשו עליו
חז"ל (בר"ר סט, א) את הפסוק (תהלים
סג, ב) 'צמאה לך נפשי כמה לך בשרי
בארץ ציה ועיף בלי מים' כשם שנפשי
צמאה לך, כן רמ"ח אברים שיש בי
צמאים לך, היכן 'בארץ ציה ועיף בלי
מים', 'כן בקודש חזיתך' (שם, ג), על כן

בחורבנו ובבנינו, והסולם מרמו לתורה
הק'ה כנ"ל.

ויש לרמוז בזה ע"פ מה שאמרו חז"ל
(ברכות ח.) "אוהב ה' שערי ציון מכל
משכנות יעקב' (תהלים פו, ב), אוהב ה'
שערים המצויינים בהלכה יותר מבתי
כנסיות ומבתי מדרשות, והיינו דאמר
רבי חייא בר אמי משמיה דעולא מיום
שחרב בית המקדש אין לו להק' ברוך
הוא בעולמו אלא ארבע אמות של
הלכה בלבד'. דאף כשבית המקדש
בחורבנו, על ידי שהאדם עוסק בתורה
הק'ה ומעמיק עצמו מאוד בלימוד הנגלה
שהם 'ארבע אמות של הלכה', זהו
כ'סולם' שמרמו לתורה, והוא אמנם
'מוצב ארצה' אך 'ראשו מגיע השמימה'
דהוא מכון כנגד בית המקדש העליון
שעתיד לירד מן השמים בנוי ומשוכלל'.
וזהו שהראהו במראה הסולם את בית
המקדש בחורבנו ובבנינו, דבית המקדש
דלתתא בחורבן בחי' 'שערי ציון' שעוסק
בתורה והלכה, הוא מכון כנגד בית
המקדש דלעילא, היינו דעל ידי ה'סולם
מוצב ארצה' שהוא התורה הק'ה, נזכה

אלהים ממקדשיך'. ו'אין זה' הרי חרב כמה דאת אמר (איכה ה, יז) 'על זה היה דוה לבנו על אלה
חשכו עינינו'. 'כי אם בית אלהים' בנוי ומשוכלל לעתיד לבא כמה דאת אמר (תהלים קמו, יג) 'כי חזק
בריחי שעריך'.

ו. ראה רש"י סוכה מא. ד"ה אי נמי: 'מקדש העתיד שאנו מצפין בנוי ומשוכלל הוא יגלה ויבוא
משמים, שנאמר (שמות טו, יז) 'מקדש ה' כוננו ידך'. וע"ע תוספות שבועות טו: ד"ה אין. וע"ע זרע
קודש פר' תצא ד"ה כי תבנה בית חדש.

לי 'עשר אעשרנו' לך' לתת לצדקה שתי עשירות שהוא חומש, והבן.

ויעקב רועה את צאן לבן הנותרות (בראשית ל, לו). ויש לרמוז בזה ע"פ מה שדרשו חז"ל^ט 'לשארית נחלתו' ו'לשאר עמו' שהם אלו שמשוימים עצמם כמותר ושיריים. וזהו ג"כ מה שאמר הכתוב (ישעיה ד, ג) 'והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים' מי שמשוימים עצמו כשירים 'קדוש יאמר לו' (שם). והנה אמרו חז"ל (חולין ס:) דיעקב ממעט עצמו ולכן נקרא 'יעקב הקטן' על דרך 'מי יקום יעקב כי קטן הוא' (עמוס ז, ב), ובזה התגבר על עשו אחיו שיצחק קרא לו גדול, שנאמר (בראשית כו, א) 'ויקרא את עשו בנו הגדול', דעל ידי הקטנתו והכנעתו של יעקב התגבר על גדולת עשו הרשע. וזהו ג"כ 'ויעקב רועה את צאן לבן' שהוא

בקדושה העליונה חזיתך 'לראות עוזך' זו פמליא שלך 'וכבודך' כמה דאת אמר (בראשית שם יג) 'והנה ה' נצב עליו' ע"כ.

והאבן הזאת אשר שמתני מצבה יהיה בית אלהים וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך (בראשית כח, כב). ידוע ומפורסם כמה טעמים לשבח למצות מעשר כספים שהוא תיקון גדול לנפש, ובענין מה שנתנית חומש הוא מצוה מן המובחר^י כתב בתניא^י (ח"א פל"ד) דכשמפריש חומש לצדקה ממשיך קדושה על כל כספו, ונמצא שהוא מתפרנס מכסף של קדושה, וגם הוא עצמו נעשה מרכבה לשכינה על ידי זה. וכאן רמז הכתוב חידוש נפלא בנתינת חומש, שזה מסוגל לקרב גאולתנו ולבנין בית מקדשנו, וזהו 'והאבן הזאת אשר שמתני מצבה יהיה בית אלקים' היינו דהעצה שיהיה 'בית אלהים' היינו בנין בית המקדש, זהו על ידי 'וכל אשר תתן

ז. עיין בתוכות נ. ועיין שו"ע יו"ד סי' רמט ס"א ובהגה שם.
 ח. זה לשונו שם: 'ואם ירחיב ה' לו עוד אזי טהור ידים יוסיף אומץ ומחשבה טובה כו', וגם שאר היום כולו שעוסק במשא ומתן יהיה מכון לשבתו יתברך בנתינת הצדקה שיתן מיגיעו, שהיא ממדותיו של הקב"ה 'מה הוא רחום וכו', וכמו שאיתא בתיקונים (יז) 'חסד דרועא ימינא'. ואף שאינו נותן אלא חומש, הרי החומש מעלה עמו כל הארבע ידות לה' להיות מכון לשבתו ית', כנודע מאמר רז"ל שמצות צדקה שקולה כנגד כל הקרבנות, ובקרבנות היה כל החי עולה לה' ע"י בהמה אחת, וכל הצומח ע"י עשרון סולת אחד בלול בשמן.
 ט. ראה בגמ' ר"ה יז. 'לשארית נחלתו' (מיכה ז, יח), ולא לכל נחלתו, למי שמשוימים עצמו כשיריים. וראה במגילה טו: 'עתיד הק' ברוך הוא להיות עטרה בראש כל צדיק וצדיק, שנאמר (ישעיה כח, ה) 'ביום ההוא יהיה ה' צבאות לעטרת צבי' וכו', יכול לכל, תלמוד לומר (שם) 'לשאר עמו', למי שמשוימים עצמו כשיריים.

ידי התורה ינצח את היצר הרע והסטרא אחרא. וזהו שמרמזו בפסוק 'וישג לבן את יעקב' היינו אף כשנראה שלבן השיג את יעקב, אמנם יעקב לא התפעל מזה ח"ו, ו'תקע את אהלו' שהיה בו תמיד 'יושב אהלים' (בראשית כה, כז), והיינו בחי' הדביקות שלו בתורה תקע זאת 'בהר' אף שהיה נדמה לו כהר קשה עבודת השי"ת לא זו זיו כל שהוא מדביקות בתורה. וכן צריך לידע ולהודיע לכל איש ישראל דאף כשנראין כל נסיונות היצר הרע קשין כהר, ונראה שלבן כבר השיג את יעקב קצת, אך יעקב שהוא ישראל אין צריך להתפעל מזה כלל דהתורה אמרה (שמות כג, כה) 'ועבדתם את ה' אלקיכם' 'ואותו תעבודו ובו תדבקון' (דברים יג, ה), ויתקע 'את אהלו' שיהיה בדביקות בתורה ומצוות כנגד ההר, ו'תקע' הוא כמו יתר תקועה בחזק, עושה אלה לא ימוט לעולם.

מנהיג ומתגבר על לבן הארמי, על ידי בחינת 'הנותרות' שמשים עצמו כשירים. או יאמר על דרך שאמרו חז"ל (בר"ר עה, ו) ד'צאן אלו ישראל כמו שנאמר (יחזקאל לד, לא) 'ואתן צאני צאן מרעיתי'. ו'לבן' הוא בחינת קדושה גבוהה דלעילא, וזהו 'צאן לבן' אלו ישראל שהם דבוקים בהשי"ת ובקדושתו, וזהו 'ויעקב רועה' שהוא לשון אחזה וריעותא, היינו שהוא מאחד ומחבר את 'צאן לבן' אליו יתברך, על ידי בחי' 'הנותרות' ששישמו עצמם כשירים, ובזה יזכו להתקשרות ודביקות בהשי"ת.

וישג לבן את יעקב ויעקב תקע את אהלו בהר וגו' (בראשית לא, כה). יש לרמז בזה דהנה אמרו חז"ל (סוכה נב.) שהיצר הרע נדמה לצדיקים כהר גבוה, ולעתיד לבוא בוכין ואומרים היאך יכולנו לכבוש הר גבוה כזה. אמנם 'בראתי יצר הרע בראתי תורה תבלין' (קידושין ל:), דעל

י. עיין בעין חיים שער העקודים פ"א: 'לבן הוא סוד לובן העליון אשר הוא קודם כל האצילות'. יא. עיין בדגל מחנה אפרים פר' וישב ד"ה או יאמר אלה תולדות: 'רועה את אחיו בצאן', רועה היינו מייחד ומחבר ומקשר, מלשון אחזה וריעות, ולכך נקרא רועה צאן בלשון 'רועה' על שם שהוא מייחד ומחבר הצאן אל מקום אחד שלא יתפזרו אנה ואנה.

דא"ח בס"ג פ' ויצא תשס"ה

הראויים לקבל החסד, ויעקב היה מידת תפארת שהיה מזוג מחסד ומגבורה.

ומידת יעקב הוא תתן אמת ליעקב (מיכה ז, כ), ויעקב אבינו מרומז על תורה כידוע, תורת אמת היתה בפיהו (מלאכי ב, ו), ולהכל יכולים לזכות רק ע"י התורה, וכמו שאמרנו כבר כמה פעמים כי יעקב הטמין את עצמו בבית עבר ללמד שאם האדם מעביר את הלילות בבטלה אחרי הנישואין הרי הוא כגוי עוד יותר מקודם, ויעקב אבינו לימד מהו התכלית של לילות, כי אין התכלית הנישואין כשלעצמם אלא התכלית היא התורה, וכמו שאומרים 'הרי את מקודשת לי', את היינו כל התורה מא' עד ת' מקודשת לי ע"י טבעת זו, וזהו התכלית של הנישואין.

ועוד שהיה יעקב צריך ללחום עם לבן המרמז על מלחמת היצר, ואין יכולים לנצח את היצר לבד כי הוא הרי מלאך, וכי איך יוכל האדם לגבור על מלאך, אבל התורה הוא הלא כה דברי כאש (ירמיה כג, כט) וע"י אש התורה אפשר להילחם עם היצר, ולהינצל מעשיו ולבן אין עצה אחרת כי אם לימוד התורה, כי חוץ מרשעותם היו שניהם גם רמאים

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה (בראשית כה, י). ובמדרש 'אשא עיני

אל ההרים', אשא עיני אל ההורים - למלפני ולמעבדני, 'מאין יבוא עזרי', אליעזר בשעה שהלך להביא את רבקה מה כתיב ביה (בראשית כד, י) ויקח העבד עשרה גמלים וגו' ואני לא נזם אחד ולא צמיד אחד וכו', חזר ואמר מה אנא מובד סברי מן בריו חס ושלום לית אנא מובד סברי מן בריו אלא 'עזרי מעם ה'".

ידוע כי אברהם מידת החסד ויצחק מידת הגבורה ויעקב מידת

תפארת, והנה באמת כתיב (שמות טו, ב) זה א-לי ואנוהו אלקי וארוממנהו, ואיתא ברש"י הק' לא אני תחילת הקדושה אלא מוחזקת ועומדת לי הקדושה ואלוקותו עלי מימי אבותי, דהיינו אע"פ שאמרו ישראל זה א-לי ואנוהו, שראו ישראל בעצמם את השכינה אמרו אלקי אבי וארוממנהו, כי אעפ"כ לא אני תחילת הקדושה אלא אלוקותו עלי מימי אבותי, וזה שתיקן יצחק אבינו מידת הגבורה, ואיתא שלא תיקן דבר חדש אלא שיצחק היה גבורה שבחסד, כי אברהם אבינו היה חסד לכל והוא עשה צמצום לחסד שלא יהיה חסד אלא לדברים ומקומות

שצריך להגיע, וזהו זה א-לי ואנוהו אלקי אבי וארממנהו, שמוכרח להיות גם זה א-לי' שכל אחד צריך לעמוד הרבה לבד בתורה ותפילה, ולא לעבור על התפילה כמו נער בחיידר ולחטוף את תיבות התפילה כדי שיוכל כבר לילך לאכול סעודת הבוקר או כי ממהר לכולל, כי תפילה אינו מעבר להמשך היום אלא תפילה היא החיים, ואם עוברים על התפילה ואין מרגישים דביקות בהשי"ת אזי הוא כמו חולה ל"ע שמחיים אותו רק ע"י מאשין ר"ל, וגם הוא נקרא חי אבל האם זהו חיים, בתפילה צריך להרגיש כי מתקרבים להשי"ת ע"י התפילה, ואפילו בשעה שרק מתחילים 'אדון עולם אשר מלך בטרם כל יציר נברא', 'והוא היה והוא הוה והוא יהיה בתפארה', 'והוא אחד ואין שני להמשיל לו להחבירה', 'ה' לי ולא אירא', ובמילא ע"י תורת אמת וע"י תפילת אמת זוכים להתקרב להשי"ת, ותפילות אבות תיקנום ויעקב תיקן תפילת ערבית, כי יעקב ישב ולמד בלילות ולכן תיקן תפילת ערבית.

ובני ישראל כשעמדו על ים סוף למדו לומר 'אלקי אבי וארוממנהו' מיעקב אבינו, שאמר אשא עיני אל ההרים אשא עיני אל ההורים, היינו שקודם כל צריך אני לשאת את עיני

גדולים, וזהו העיקר שאדם יכול להיכשל ל"ע ברמאות של יצר הרע, שעושה כל שביכלתו שלא ידעו כי הוא עצת היצר הרע, ויכול להתחפש לכמה וכמה אופנים, והדברים הגרועים ביותר יכול להראות כדברים הטובים ביותר, ואין זה ראיה לכלום מה שהוא יכול לרמות, ולהתגבר על רמאות היצר אפשר רק ע"י תורת אמת, ובמילא כיוון שהיה צריך להינצל מעשיו ולכן היה צריך להיות ניעור הרבה לילות להשי"ת ולעסוק בתורה הק'.

כי הרמב"ם אומר (הל' תלמוד תורה פ"ג) כי אין אדם לומר רוב חכמתו אלא בלילה, בשעה שכולם ישנים והוא עמל על התורה הקדושה כל אחד כפי ערכו בגמרא תוספות או במפרשים מהרש"א מהר"ם ריטב"א רשב"א וכדומה, ורואה מדוע חולקים על הרשב"א מכוח הרבה קושיות אשר אם יעיין הרבה יוקשה לו גם כן קודם שראה את הקושיות, ויעיין ברשב"א מה שמתרץ שם וכך עמל בתורה הקדושה בתורת אמת, כמו שאומר הרבי בעל התניא שע"י עמקות התורה אפשר להתדבק בהשי"ת, וכן עשה יעקב אבינו י"ד שנה.

ואם יש לאדם שני דברים אלו, היינו שהולך בדרך האבות וחויץ מזה עמל גם לבדו, אזי עוזר ה' ומגיע למה

בתורה ובתפילה, כי הלילה וחלילה בתאוות המגושמות יכולים בכל רגע ורגע לאבד את העולם הגדול והמאיר שכל יהודי יכול לזכות בכל ימי חייו.

ולכן אפילו שיעקב בשעה שהיה צריך לצאת אל העולם אחר שישב בחיקו של אביו יצחק וקודם בחיקו של אברהם, נשא עיניו אל ההורים וראה כיצד היה נראה אביו וזקנו, חזר ואמר מה אנא מוביד סברי מבריי, האם זהו התכלית שאאבד את אמונתי ולא אגיע לכלום, מרוב שברון לבו שהוא כאן ואפס נגד מעלת אבותיו הקדושים, והתחזק ואמר חס ושלום לית אנא מוביד סברי מבריי, איני מאבד אמונתי מבוראי ואני עושה מה שמוטל עלי לעשות.

וזה הבחינה שהיה לבני ישראל בשעת קריעת ים סוף, שאפילו בשעה שהראו באצבע ואמרו 'זה א-לי ואנוהו' והגיעו למדרגות רמות, זכרו כי 'אלקי אבי וארוממנהו' ואין יכולים לסור מדרך הראשונים, אבל מכל מקום צריך להיות גם 'זה א-לי ואנוהו', כי דור לדור ישבח מעשיך, ובכל דור יש תיקונים לתקן מה שלא היה לדורות הקודמים, וכהיום ודאי וודאי כי יש ב"ה מסירות נפש חדשים בעולם וה' יעזור הלאה, יש התעוררות בצניעות הנשים לזרוק את הפאה נכרית, וכל מה שנעשה בעולם לא נעשה לבד

ולראות ללכת בדרך הראשונים, אבל כשרואים את גדולת הדורות הראשונים אפשר ליפול לשפלות גדול ולחשוב שאין עבודתו נחשבת לכלום, ואיככה יפצה פה להתפלל בזכרו כיצד אמרו אביו וזקנו 'האדרת והאמונה לחי עולמים', וכיצד אמר אביו וזקנו 'כי כל פה לך יודה' וכדומה לזה, וכיצד למדו הראשונים גמרא, וכשלומדים בית יוסף רואים את גדלות התורה שמביא הבית יוסף כלאחר יד סוגיות מכל הראשונים והאחרונים וכל הפוסקים, סמ"ג וסמ"ק ור"ן ועוד, הכל היה ברור לפניו וכל התורה עמדה נגד עיניו, והרה"ק ר' השר שלום מבעלזא זי"ע אמר שכשלומדים בית יוסף אפשר לקבל יראת שמים, ואפשר לומר שבזה לבד כשרואים כיצד כל התורה עם כל הראשונים עמדה לנגד עיניו, אפשר לקבל יראת שמים ולהישבר בתוכו מה הוא נגד דורות הראשונים שאין אנו יודעים תורה מאי ר"ל.

אבל באמת ודאי שאנו צריכים להודות לא-ל יתברך על מה שיש בנו מעט התורה הטהורה שלא נלמדה בשפה הטמאה ונלמדה על דרך רבותינו הקדושים שממנו אנו לומדים מהו לימוד התורה הקדושה באמת, ולא רק כי צריך ללכת בישיבה ובכולל אלא שיש לו חיות

בתוספות צריך לדעת שלזה התכלית נברא כדי לדעת הפשט בתוספות, או כשהולך לומר 'הללו א-ל בקדשו' צריך לדעת שזה תכלית בריאתו, וכשהולך לומר 'כל מקדש' בליל שבת צריך לדעת כי לזה נברא, וזהו אין 'זה' כי אם בית אלקים, בכל דבר שאדם עושה צריך לדעת כי אין רק זה בית אלקים שזהו כל החיים, וזהו שער השמים, שאם הולכים בדרך זה הוא השער להגיע לעשות רצון שמים.

איתא בגמ' על מצות מילה^{יב} כי עדיין עושים אותה בשמחה (שבת קל), כשיש שמחה ה' עוזר ומושיע, וכשאליהו הנביא בא כל אחד יכול לזכות שאליהו הנביא יביא לו בשורות טובות בכל דבר שצריך, אבל צריך להתכונן לזה שיהיה לו פנים שיוכל להראות את עצמו לאליהו הנביא, ולזכות שהשמחה יהיה בשלימות ולעורר שמחה עלינו ועל כל ישראל בכל מקום שהם, לחיים אלע אידן.

אלא הסתובב משמים לתיקונים, והבעל דבר כבר הכין כל מיני מפרשים וכל מיני ראיות לאלו שיאמרו שמצוה ללכת בפאה נכרית, וללכת לבחירות הוא מצוה גדולה כי צריך להציל ועוד כאלו דברים ר"ל.

בקריעת ים סוף אמר ה' למשה דבר אל בני ישראל ויסעו (שמות יד, טו) במסירות נפש, כי אע"פ שאמרו 'זה א-לי ואנוהו' ידעו גם ש'אלקי אבי וארוממנהו', שבכל דור יש דבר שאפשר לרומם את ה' במסירות נפש ללכת על דרך אבותינו בכל ענין ששייך, וכגון ללמוד בקדושה וטהרה ולדעת שעל החשבון של השינה אין יכולים לבטל מקוה, ועל החשבון של השינה אין יכולים לוותר על ההכנה קודם התפילה בלימוד התורה, ובכל דור יש ענינים שיש בהם התרשלות, וה' יעזור שנוכל כולנו ללכת על הדרכים של אבותינו ולדעת כי הם חיינו.

אין זה כי אם בית אלקים וזה שער השמים (פסוק יז). בכל דבר שאדם אוהו עתה כגון שצריך לדעת פשט

יב. סיום הדברים היה לרגל שמחת הוואך נאכט, ושמחת ברית מילה לנכדו שהתקיימה למחרת.